ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ 11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. *Διεθνής επιχειρηματική δραστηριότητα και διεθνής παραγωγή. Μορφές και ορισμοί* 17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. *Παγκοσμιοποίηση. Σε αναζήτηση ενός ορισμού. Η παγκοσμιοποίηση ως ιστορική διαδρομή και φαινόμενο* 25

2.1 Εισαγωγή 25
2.2 Η παγκοσμιοποίηση τον 17ο και τον 18ο αιώνα. 31
2.3 Η παγκοσμιοποίηση κατά τον «μακρύ» 19ο αιώνα 35
2.4 Η περίοδος του μεσοπολέμου. Η υποχώρηση της παγκοσμιοποίησης και η ταυτόχρονη ανάπτυξη των πολυεθνικών επιχειρήσεων 55
2.5 Η παγκοσμιοποίηση μετά το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου και έως την πτώση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού. 67
2.5.1 Η ανάπτυξη του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος 67
2.5.2 Οι άμεσες ξένες επενδύσεις την περίοδο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Προς μια δεσπόζουσα θέση των άμεσων ξένων επενδύσεων στην παγκόσμια οικονομία 84
2.6 Η σύγχρονη παγκοσμιοποίηση. Προς έναν κόσμο χωρίς οικονομικά σύνορα; 98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. *Η οικονομική θεωρία των άμεσων ξένων επενδύσεων*. 117

3.1 Ποια οικονομική θεωρία; Η ανεπάρκεια του παραδοσιακού νεοκλασικού υποδείγματος 117
3.2 Η θεωρία της βιομηχανικής οικονομικής και η ερμηνεία των άμεσων ξένων επενδύσεων. Δομή αγοράς και η συμπεριφορά της επιχείρησης 119
3.3 Η θεωρία του διεθνούς εμπορίου και η ερμηνεία των άμεσων ξένων επενδύσεων 130
3.4 Η θεωρία του κύκλου ζωής προϊόντος. Διεθνές εμπόριο και άμεσες ξένες επενδύσεις ως διαδοχικές φάσεις της στρατηγικής της επιχείρησης 136
3.5 Αγορά και επιχείρηση, δυο εναλλακτικοί τρόποι οργάνωσης των οικονομικών συναλλαγών 143
3.5.1 Το θεώρημα του Coase και η ενδο-επιχειρησιακή ολοκλήρωση των αγορών 143
3.5.2 Ενδο-επιχειρησική ολοκλήρωση αγορών και άμεσες ξένες επενδύσεις. 147
3.6 Η εκλεκτική προσέγγιση για την ερμηνεία των άμεσων ξένων επενδύσεων 152
3.7 Η ερμηνεία των άμεσων ξένων επενδύσεων μέσα από τη θεωρία της οικονομικής ανάπτυξης 157
3.7.1 Εισαγωγή 157
3.7.2 Η διαδρομή επένδυση-ανάπτυξη. 159

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. *Το καπιταλιστικό σύστημα, η εξέλιξη της επιχείρησης και η διεθνοποίησή της, και η ερμηνεία των άμεσων ξένων επενδύσεων* 163

4.1 Εισαγωγή 163
4.2 Προς μια θεωρία της επιχείρησης και της αγοράς. 165
4.3 Προς μια θεωρία της διεθνοποίησης της επιχείρησης και της παραγωγής. 176

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. *Το κόστος και το όφελος των άμεσων ξένων επενδύσεων* 197

5.1 Η νεοκλασική οικονομική θεωρία του κόστους και του οφέλους της μεταφοράς κεφαλαίου 197

5.2 Εμπειρικές προσεγγίσεις στο πρόβλημα της μέτρησης του κόστους και του οφέλους των άμεσων ξένων επενδύσεων. 202
5.2.1 Το αποτέλεσμα της μεταφοράς πόρων 202
5.2.2 Το αποτέλεσμα των άμεσων ξένων επενδύσεων στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών 205
5.2.3 Το αποτέλεσμα των άμεσων ξένων επενδύσεων στη δομή αγοράς και στον ανταγωνισμό 206
5.3 Η σχέση μεταξύ άμεσων ξένων επενδύσεων και οικονομικής μεγέθυνσης 210

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. *Άμεσες ξένες επενδύσεις και ελληνική οικονομία* 221

6.1 Εισαγωγή 221
6.2 Οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα από το 1950 έως το 1980 223
6.3 Οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην ελληνική οικονομία από το 1981 έως και την είσοδο στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση 236
6.4 Οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα μετά το 2001 254
6.5 Προσδιοριστικοί παράγοντες εισροής ΑΞΕ στην ελληνική οικονομία 259

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. *Επίλογος* 279

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 285

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο βραχύς 20ός αιώνας, κατά την έκφραση του Hobsbawn, ξεκίνησε με την επανάσταση των μπολσεβίκων στη Ρωσία, με την οποία η «πρωτοπορία της εργατικής τάξης», δηλαδή το κομμουνιστικό κόμμα, εγκαθίδρυσε ένα μονοκομματικό και ολοκληρωτικό πολιτικό καθεστώς, καθώς και ένα οικονομικό σύστημα με χαρακτηριστικά τη διεύθυνση της οικονομίας από το κράτος μέσω του κεντρικού σχεδιασμού και την αποκλειστική κατοχή των μέσων παραγωγής από το ίδιο. Την ίδια εποχή, δηλαδή κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου, μια σειρά από φασιστικά ολοκληρωτικά καθεστώτα εγκαθιδρύθηκαν σε ευρωπαϊκές χώρες, οδηγώντας τα οικονομικά συστήματα των χωρών αυτών προς τον κρατισμό. Η εγκαθίδρυση των πολιτικών και οικονομικών ολοκληρωτισμών διέκοψε τη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης που χαρακτήρισε τον 19ο αιώνα. Η βιομηχανική επανάσταση και η ελεύθερη αγορά, στη λειτουργία της οποίας το κράτος παρενέβαινε ελάχιστα, κυρίως μέσω της θεσμοθέτησης και εγγύησης των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων, της ελευθερίας των συναλλαγών και της κυκλοφορίας του νομίσματος, έθεσαν τις βάσεις ανάπτυξης των εθνικών οικονομιών, ενώ το ελεύθερο διεθνές εμπόριο, η ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων, τα οποία επεδίωκαν τη σχετικά μεγαλύτερη απόδοση σε παγκόσμιο επίπεδο, και η μετανάστευση ευρωπαϊκών πληθυσμών προς τις τότε νέες χώρες είχαν ως αποτέλεσμα τη σημαντική ολοκλήρωση της διεθνούς οικονομίας. Οι οικονομίες της εποχής απέκτησαν σημαντικό βαθμό εξωστρέφειας, και ένα διεθνές νομισματικό σύστημα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών, μέσω της εισαγωγής του κανόνα χρυσού, θεμελιώθηκε προς το τέλος του αιώνα, ενώ το διεθνές σύστημα χαρακτηριζόταν από την άνοδο του εθνικισμού και του κράτους-έθνους, αλλά και την ύπαρξη αποικιακών αυτοκρατοριών, με κύριο παράδειγμα τη βρετανική, αλλά και ηπειρωτικών, όπως η αυστροουγγρική, η οθωμανική και η ρωσική. Είναι η εποχή της αποικιοκρατίας και του ιμπεριαλισμού.